

Specializarea:
Studii culturale

Punctaj

Problema nr. 1.

Întrebarea nr. 1 1 punct

Întrebarea nr. 2 1 punct

Întrebarea nr. 3 1 punct

Întrebarea nr. 4 1 punct

Problema nr. 2.

Întrebarea nr. 1 1 punct

Întrebarea nr. 2 1 punct

Întrebarea nr. 3 1 punct

Întrebarea nr. 4 1 punct

Întrebarea nr. 5 1 punct

Total: 9 puncte

Se acordă 1 punct din oficiu.

1. sz. feladat

Szövegértési teszt

Olvassa el az alábbi szöveget! Válaszoljon a kérdésekre és oldja meg a szöveghez kapcsolódó feladatokat!

„A látnivaló a MacCannelli modellben egy tárgy, hely vagy jelenség, amelynek nincs önmagában jelentősége a turista számára. A jelölő végső soron olyan információ, amely közli a turistával, hogy a látványt miért kell megtekinteni. MacCannell példaként a Hold-kőzetet hozza, amely jelölők nélkül a laikus számára megkülönböztethetetlen egy hasonló kinézetű földi kőzettől. A jelölő ezen felfogása könnyen összekeverhető a turisztikai látnivaló mellé helyezett figyelemfelhívó szöveggel, táblával, ami megmagyarázza, hogy mit látunk. MacCannell világossá teszi, hogy nem erre gondol, nem jelzésként, hanem értelemadóként fogja fel a jelölőt; a jelölőket nem tárgy voltukban, hanem funkciójukban értjük. A jelölő lényege éppen ezért értelmezésében nem az információt hordozó tárgy, hanem maga az információ. A jelölők közé messze nem csak műemléket jelző táblák tartoznak, hanem a jelenségek rendkívül széles köre: az információs táblák is, de útikönyvek, reklámok, idegenvezetői szövegek és az utazó által hazatérve elmesélt történetek, előadások vagy éppen művészettörténeti könyvek (MacCannell 1976: 110–111). Ezek az azonos látnivalók tömegéből emelik ki azt az egyet, amely látványosság lesz, és ezek a jelölők teremtik meg a látnivalók eredetiségét és egyediségét.

A fentiek nyomán nyilvánvaló, hogy a turista-látnivaló-jelölő hármassztruktúrájának kiemelkedően a legfontosabb része a jelölő. A jelölők rendkívül kiterjedt halmazát a kutatás többféle megközelítésben próbálta rendezni. Leiper hármassztagolásában a kiváltó vagy megmozdító jelölő (*generating marker*) az az információ, amit elindulás előtt szerzünk, ami utazásra készítet minket. Az átmeneti jelölő (*transit marker*) az utazás során szerzett ismeret. Végül az érintkező jelölő (*contiguous marker*) a látnivalóhoz közvetlenül kapcsolódó értelem (Hemlversen–Grønhaug 2003: 50). A modell világossá teszi, hogy az utazást közvetlenül motiváló kiváltó vagy megmozdító jelölő kiemelkedő fontosságú a turizmusban. Ezen jelölők kommunikációs szempontból ráadásul radikálisan eltérőek a látnivalóval közvetlen kapcsolatban lévő érintkező jelölőtől, egész más érvrendszerrel, figyelemfelkeltő taktikával kell működniük, hogy felhívják a figyelmet egy közvetlenül meg nem tapasztalható látnivalóra. Reprezentáció és empirikus tapasztalat viszonya is alapvetően más a kiváltó (vagy megmozdító) és az érintkező jelölő esetében. Ráadásul a turisták antropológiai kutatása világossá teszi, milyen alapvető érzékelési különbség jellemzi az otthon, az úton, illetve a helyszínen lévő turistát. Mindez nyilvánvalóan a jelölők érzékelésére is kihat. MacCannell és Culler a jelölőket helyi jelölőkre (*on-site marker*, például egy emléktábla), mozgó jelölőkre (*mobile marker*, például egy brosúra) és távoli jelölőkre (*off-site marker*, például a szuvenírek) osztja (MacCannell 1976: 110; Culler 1990: 159). Az interneten található utazással kapcsolatos tartalmakat még nem vizsgálták ilyen szempontból. Nem problematizálva ezúttal azt a kérdést, hogy az interneten megjelenő, számunkra releváns tartalmak a valóság újfajta megnyilvánulásai vagy pusztán a valóság reprezentációi, ha reprezentációként értelmezzük őket, akkor e modellben kiváltó (megmozdító) és távoli jelölőkként tekinthetünk rájuk. (Pusztai 2010: 5–6).

Kérdések, feladatok

1. Mi a látnivaló és mi a jelölő a MacCannell-féle modellben? Hogyan értelmezhető a Hold-kőzet példájával a jelölő fontossága? Tud-e ehhez hasonló saját példát mondani, ahol egy látnivalót a jelölő emel ki a közegéből?
2. A szöveg a jelenségek széles körét a jelölők közé sorolja? Melyek ezek?
3. Milyen kategóriáit különíti el a jelölőknek MacCannell és Culler? Van-e más tipológiája a jelölőknek a szövegben?
4. Ha reprezentációként értelmezzük őket, hogyan tekinthetünk az interneten megjelenő tartalmakra ebben a (MacCannell és Culler-féle) modellben?

2. sz. feladat

Szövegértési teszt

Olvassa el az alábbi szöveget! Válaszoljon a kérdésekre és oldja meg a szöveghez kapcsolódó feladatokat!

„A két csapat találkozója előtti napon a *big man* elmegy az esőemberhez, akinek – természetesen ellenszolgáltatás ellenében – az a feladata, hogy biztosítsa a verseny idejére a jó időt és a sikeres játékot. Az esőember varázsló, mágiát alkalmaz és elmormogja a szükséges varázsigéket. A mágia természetesen tilos, de hiába tiltották be a misszionáriusok, a trobriandiak nem hagytak fel vele. A mágiával hatni lehet a természetfelettire, az imával legfeljebb könyörögni lehet hozzá. A bennszülöttek számára fontos az a hit, hogy ellenőrzésük alatt tartják a természet erőit, s nem csupán identitásuk része, de létbiztonságuk, biztonságérzetük egyik alappillére. Mágia alkalmazásakor úgy érezhetik, nincsenek kiszolgáltatva, s a dolgok kívánságaik szerint alakulnak.

Az esőember mágikus rítusa nélkül nem lehet a versenyt elkezdni, mert akkor biztos lenne a kudarc. Igaz, hogy előfordul, mégis elered az eső, ilyenkor azonban mindenki biztos benne, hogy valaki, aki tudomást szerzett az esemény megrendezéséről, s nem akarta, hogy az sikeres legyen, elment egy nagyobb hatalmú varázslóhoz, aki sokkal erősebbnek bizonyuló rosszindulatú ellenmágiát űzött. Vagy netán többet fizetett a mi varázslónknak... (...)

A játékosok teljes harci díszben, harcosként vonulnak ki a pályára. Az összecsapás napja kora reggel testük kifestésével és feldíszítésével kezdődik. A harcos számára teste kifestése nem egyszerű dekoráció vagy esztétikai élmény, hanem pszichológiai szükségyszerűség. A középkori harcos Európában mázsás páncéljában érezte bátorinak magát, a trobriandi harcos bátorságérzetéhez az kell, hogy az őseiktől örökölt tradicionális mintákat a testére és az arcára fesse. A testfestés aprólékos és hosszadalmas folyamatában nemcsak a harcos külseje, hanem bensője is átalakul. Egész személyisége átalakul, békés földművelőből vad harcosná válik, akit egyetlen motívum vezérel, az ellenfél legyőzése.

A férfiak először olajjal kenik be a testüket, majd erre vizik fel fekete-fehér és kés színekkel pöttyeiket, vonalaikat pontosan ugyanúgy, ahogy őseik csinálták. A mintakészlet erősen uniformizált, de lehetőség van egyéni variációkra is. A saját motívumok erősítik az önbizalmat. A harci öltözék fontos kelléke a tollakkal, kagylókkal, virágokkal díszített fejdísz és a bevonulási tánchoz szükséges díszes bot. (...)

A játék megkezdése előtt a csapatok vezetői kijelölik a kapuk helyét és egy közeli pálmafáról leszakítanak egy óriási levelet. A levél segítségével fogják számon tartani az eredményeket, úgy, hogy a levél szálaiból mindig lecsippentenek egy darabot. A bíró nagyon fontos személy, és szerepét nem töltheti be akárki. Minden csapat hozza a saját bíróját, aki egyben varázsló is, tehát semmiképpen sem egy kívülálló, semleges harmadik személy. A bíró kívül áll a harcon – és európai ruhát hord. Mindig a dobó csapat eredményeit "tépik le". A bíró-varázsló dolga a játék alatt nemcsak az, hogy a sikeres dobásokat "regisztrálja", hanem az is, hogy csapata sikere érdekében a játék közben is speciális háborús mágiát alkalmazzon az ütő csapat ellen, saját csapata sikerét elősegítendő. (Bindorffer 1999: 237–238.)

Kérdések, feladatok

1. Mi az esőember szerepe a leírt rítusban? Miért nem szabad az esőember mágikus rítusa nélkül elkezdni a versenyt?
2. Hogyan van jelen a mágia rítusban?
3. Milyen szerepe van a testdíszítésnek a harcra való felkészülésben? Milyen európai párhuzamot használ a szerző a helyzet leírására?
4. Hogyan festik ki magukat a trobriandi férfiak? Milyen mintakészletet használnak?

5. Hogyan tartják számon az eredményt? Miért sajátos a trobriandi bíró alakja? Összehasonlítható-e az alakja az európai sportbírókéval?